

F.Y. M.M.

8110118

2.30-5pm

pages - 3

2

Q.P. Code : 31213

30

[Time: 2.30 Hours]

[Marks: 75]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B. 1) All questions are compulsory

Q.1 Discuss the topic given below with reference to any one fundamental right, fundamental duty or 15 directive principle of state policy.
a. Farmer's morcha at Azad maidan.

OR

b. Banking system crisis with special reference to Nirav modi and Mehul choksi.

Q.2 Answer any one of the following:
a. What are the conditions necessary for the successful practice of democracy? **15**

OR

b. What are the Directive principle? Discuss in detail.

Q.3 Answer either A or B.
a. i. Elaborate the role of media as a watch dog or fourth pillar in Indian Democracy? **07**
ii. Explain the reasons or coalition government in India? **08**

OR

b. i. How is digital media used to construct public opinion? **07**
ii. Trace the evolution of the Indian Party System from one party dominance system (OPDS) to multi-party system (MPS). **08**

Q.4 Answer either A or B.
a. i. What is the present status of Dalit movement in Maharashtra state? **07**
ii. Write a detail note on the origin of the Naxal movement in Maharashtra. **08**

OR

b. i. Discuss the role of the "Samyukta Maharashtra Movement" in the creation of the State of Maharashtra. **07**
ii. Explain in detail the issues of the uniform civil code. **08**

Q.5 Answer any THREE of the following: **15**
a. Opinion Polls
b. Shiv sena (political party)
c. Role of dominant caste in Maharashtra
d. Quasi federalism in India
e. Role of Election Commission

*****

वेळ : २.३० तास

गुण : ७५

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात

प्र.१ खालीलपैकी कोणतीही एक घटना जी मूलभूत हक्क, मूलभूत कर्तव्ये आणि मार्गदर्शक तत्वांच्या संदर्भात आहे त्याविषयी चर्चा करा.

१. आझाद मैदानावरील शेतकरी मोर्चा

२. निरव मोदी आणि मेहुल चोक्सी यांच्या विशेष संदर्भासह बँकिंग व्यवस्थेतील घोटाला

१५

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा

अ. लोकशाही व्यवस्थित अंमलबजावणीसाठी कोणत्या प्रकारच्या परिस्थितीची आवश्यकता आहे ?

किंवा

ब. मार्गदर्शक तत्त्वे म्हणजे काय ? विस्तृतपणे स्पष्ट करा ?

१५

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा

अ) i) द्वारपाल म्हणून किंवा भारतीय लोकशाहीचा चौथा स्तंभ म्हणून लोकशाहीतील माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.

७

ii) भारतामध्ये आघाडी सरकार असण्यामागाची कारणे विशद करा

किंवा

८

ब) i) जनमताची बांधणी करण्याकरिता डिजिटल मिडीयाचा कसा वापर केला जातो ?

७

ii) एकपक्षीय वर्चस्व व्यवस्थेपासून ते बहुपक्षीय पद्धतीपर्यंतच्या विकासाचा आढावा घ्या.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा

अ) i) महाराष्ट्र राज्यातील दलित चळवळीची सद्य परिस्थिती काय आहे ?

७

ii) महाराष्ट्रातील नक्षलवादी चळवळीच्या सुरुवातीवर विस्तृत टिपण लिहा

किंवा

८

ब) i) महाराष्ट्र राज्याच्या स्थापनेसाठी संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचे योगदान स्पष्ट करा.

७

ii) समान नागरी कायद्यांशी संबंधित चर्चा करा

८

प्र. ५ . खालील पैकी कोणत्याही ३ टिपा लिहा

१. निवडणूकपूर्व मतपडताळणी
२. शिवसेना (राजकीय पक्ष)
३. महाराष्ट्रातील वर्चस्ववादी जातीची भूमिका
४. भारतातील संघराज्यवाद
५. निवडणूक आयोगाची भूमिका

*****